

# PÚŠTE

## ROZSIAHLE PIESOČNÉ OBLASTI

Táto drsná nehostinná krajina sa môže zdať takmer neobývateľná. Ale pozor, opak je pravdou! Púšte po celom svete prekypujú životom. Miestne podmienky však zvládnu len tí najdôvtipnejší, ktorí sú vybavení tými najlepšimi zbraňami. Nič ale nie je večné, naša planéta sa mení a ušetrené nie sú ani miestne rastliny a zvieratá. Zmenšujúce sa zásoby vody, stúpajúca teplota a ničenie unikátnych podmienok pre život situáciu len a len zhoršujú. Aké problémy púšte sužujú?



PÚŠŤ, TO JE NÁŠ  
DOMOV. NIČ PRE  
PADAVKY.



## PIESKOVISKO SVETA

Púšť, to nie je iba Sahara. Púšte nájdete aj v Ázii, Južnej Amerike, Austrálii, a dokonca aj v Európe. Každá púšť je výnimočná – nielen tým, ako sa v nich miestni prispôbili drsnému životu, ale taktiež tým, aké zvláštne a úžasné zvieratá a rastliny v nich nájdete. Lenže ako človek preberá vládu nad Zemou, zásadným spôsobom ovplyvňuje ráz rôznych zemských biómov. Teraz púšte pokrývajú štvrtinu súši na našej planéte, ale môže sa stať, že sa ešte viac rozšíria. ◀



## VYHLIADKY DO BUDÚCNA

Aj za normálnych podmienok by vám v púšťach bolo ukrutne horúco. Ako sa otepluje naša planéta, zvyšuje sa aj teplota v púšťach. A to už je teda parádna vyhňa. A čo je horšie, znižujú sa aj zásoby vody. A tá je v púšťach už teraz veľmi vzácna. Vyššie teploty môžu znamenať aj vyššie riziko požiarov. Všetko ide ruka v ruku – krehký púštny ekosystém, v ktorom je všetko prepojené, sa ľahko naruší. ▶

VYDRŽÍM VEĽA, ALE  
TAKÁTO HORÚČAVA  
JE STRAŠNÁ!



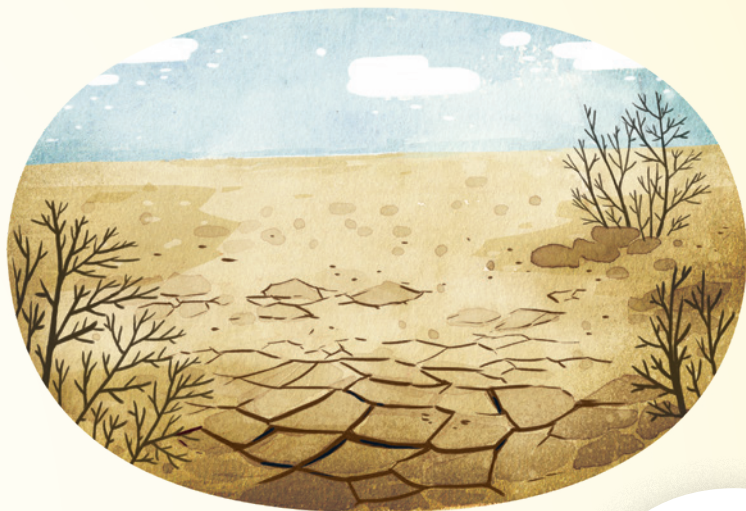
SNÁĎ SI MA  
NEVŠIMNŮ.



Stretnutie obyvateľov

## ROZŠIROVANIE PÚŠTÍ

Jedným z veľkých problémov dneška je rozširovanie púští alebo **dezertifikácia**. Z pôdy, v ktorej predtým rástli rastliny, ktorá poskytovala život rozmanitým živočíchom, sa stane vyprahnutá púšť. Deje sa to preto, že ľudia pôdu zle obrábajú, nechajú na nej nadmerne pásť živočíchy, a taktiež vo veľkej miere stínajú stromy a dreviny. Trpia aj tradičné kočovné národy, ktoré púšťami putujú, aby našli vodu a potravu pre seba aj svoje zvieratá. Kam sa vydajú, keď bude všade iba piesok? Našťastie už ľudia podnikajú kroky, aby rozširovaniu púští zabránili. ▼



## LÁKADLO PRE ĽUDÍ

Už aj v púšťach existujú **obrovské mestá**, napríklad Las Vegas či Dubaj. Viac miest, viac ľudí – to znamená jediné: ubúda pôdy aj vody. Ľudia, ktorí ľahkomyselne jazdia po púšti autami, môžu zničiť domovy niektorých zvierat, napríklad líšky veľkouchej. Ľudí lákajú aj poklady, ktoré púšte ukrývajú – zásoby ropy, zlata a zemného plynu. Stavajú preto bane, aby sa k vzácnym látkam dostali. Lenže tým narušujú prirodzené prostredie a škodia pôde, zvieratám aj rastlinám. ◀



VĎAKA PRASTAREJ  
TECHNIKE ZA  
VYSÁDZAME NOVÉ  
STROMY.



## DOMORODCI A PRISŤAHOVALCI

Stav púští ovplyvňujú aj **privezené** zvieratá a rastliny. Môžu v novej krajine napáchať peknú škodu. Pôvodné druhy zvierat žijú v tamojšom prostredí v harmónii, sú mu prispôsobené a využívajú ho na úžitok všetkých. Novoprichádzajúce môžu tento poriadok narušiť, a dokonca zmeniť ráz krajiny. Púšť môžu premeniť na step, niektorým zvieratám ujedat jedlo, vytlačiť ich z ich územia alebo ich dokonca nadmerne loviť. ◀

## AKO PÚŠŤAM POMÔČŤ?

Ľudia sa rôznymi spôsobmi snažia o to, aby púšte ostali vo svojej prirodzenej podobe a ďalej sa nerozširovali. Jedným z nápadov je takzvaná **Veľká zelená stena**. Na juhu africkéj Sahary má byť vysadený pás stromov, ktorý bude chrániť pôdu. Spadnuté lístie posluží ako kompost, ktorý pôdu zúrodní. Iné štáty budujú zavlažovacie systémy. Zaujímavý je aj nápad, ktorý využíva solárne panely – veď slnka je na púšti dostatok. Mestá by získali veľké množstvo energie a púšte by nemali trpieť. ▲

# VÝPRAHNUTÍ DRSNÍACI

KOHO SA ZMENY DOTKNÚ?

## ADAX NÚBIJSKÝ

Adax, zvláštny druh púštnej antilopy, je v saharskej púšti ako doma. Bohužiaľ, už ich v prírode nenájdete toľko ako predtým. Antilopy adax s nástupom noci putujú v stádach za potravou. Nie sú to žiadni rýchli bežci, sú stavané na dlhé trate. To však nahráva do kariet pytliakom, ktorí ich lovia pre mäso a kožu. Stúpajúce teploty a sucho im situáciu iba sťažujú. Našťastie sa im darí v **zajatí**, snáď sa teda podarí ich populáciu obnoviť aj v divočine. ►



## LÍŠKA VELKOUCHÁ

Líšky žijúce v strede Ameriky to naozaj nemajú jednoduché. A pritom sú pre miestny ekosystém veľmi prínosné: dbajú o to, aby sa tu nepremnožili hľodavce, prispievajú k miestnemu kolobehu života a dotvárajú krajinu. Lenže ľudia im ich prirodzené územie menia: zakladajú polia, stavajú cesty, domy, dokonca aj solárne panely. Často sa stáva, že neokrôchaný vodič, ktorý zide z cesty, líškam ničí nory. ◀

## POTKANOKENGURA GILBERTOVA

Pozrite na toho najvzácnejšieho **vačkovca** na svete! Poslednú populáciu nájdete v Austrálii na jednom jedinom mieste. Už raz mala namále kvôli divým mačkám a líškam, keď ju tu v roku 1994 znovu objavili. Miestni dávajú pozor, aby sa nič podobné znovu nestalo. Hrozbou pre ňu sú však možné požiare. Kengury sa pred nepriateľmi schovávajú v hustom poraste; ak by kvôli teplu vypukol požiar, už by sme ju nikdy viac vidieť nemuseli. ►



## ORLIAK BIELOHLAVÝ

S orliakom je to ako na hojdačke. V minulosti počty orliakov klesli kvôli jedovatému **postreku**, ktorý sa im dostával do tela. Len čo bol zakázaný, bol orliak prehlásený za zachráneného. Dnes ich ohrozuje pytliactvo, zrážky s autami a elektrickým vedením, ale hlavne **olovo**. Keď si orliak pochutí na mrcine zastrelenej olovenou guľkou, dostane sa mu olovo do tela a otrávi ho. Olovené nábojnice chcú ľudia zakázať, aby orliakov zbytočne neubúdalo. ◀





## NETOPIER DLHONOSÝ

Týchto krásavcov nájdete pri kaktusoch v oblastiach Mexika a Ameriky. V noci vylietavajú zo svojich jaskýň, aby sa napchali lahodným nektárom. Svojím hodovaním prispievajú k udržiavaniu zdravej populácie rastlín: opelujú niektoré kvety, roznášajú semenka ovocia a zaistujú tak rast nových rastlín. Niektorí ľudia však na ich prínos nehľadia: rušia ich pri odpočinku, a dokonca ničia rastliny, na ktorých hodujú. Našťastie pre netopiere sa ľudia rozhodli ich chrániť. Hurá! ▼



POTREBUJEM  
OBČERSTVENIE!



UF, TO BOLO  
O CHLP!

POĎME RADŠEJ  
NIEKAM, KDE JE  
BEZPEČNE.

## KORYTNAČKA PÚŠŤOVÁ

Korytnačky žijú v púštnych oblastiach Ameriky a Mexika už tisíce rokov, v poslednom čase sa ich počty ale znižujú. Môžu za to ľudia aj zmeny klímy. Niektorí si ich aj napriek prísrnemu zákazu nosia domov, iní nedávajú pozor pri šoférovaní. A stále stúpajúce teploty ohrozia aj tie najdrsnejšie jedince. **Obdobie sucha**, keď nič nerastie, by pre korytnačky bolo veľmi ťažké: jedia takmer výhradne miestne potraviny. Korytnačky sa však môžu zaradiť: ľudia im zariaďujú útočisko, aby ich zachránili. ◀

## PÚŠTNE RASTLINY

V púšti Chihuahua na pomedzí Ameriky a Mexika rastú všelijaké zvláštne rastliny, ktoré nikde inde nenájdete. Aj tie sú v nebezpečenstve. Ohrozujú ich motýle, presnejšie povedané, ich neprítomnosť. Monarcha sťahovavý každý rok prejde dlhú cestu na svoje zimné stanovisko v Mexiku. Po ceste stihne opelovať rôzne druhy rastlín vrátane kaktusov. **Kaktusy** sú pre miestne prostredie potrebné: poskytujú jedlo a prístrešok mnohým zvieratám a ľudia ich často využívajú na liečenie. Ak sa mení klíma, môže to mať na putovanie motýľov veľký dopad. ►

